

Megjelenik a Társalkodóval együtt minden héten kétszer: t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetheti helyben a szerktő's kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik szám alatti Trattner - Károlyi ház első emeletén, egyebütt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy más külföldi tartományokba kívántató példányok iránt csupán a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Értesítőben mindenféle hirdetés folyóétetik's pontosan közöltetik.

FOGLALAT. Magyarország és Erdély: (Batthyányi Fülöp hg. jótékonyága; Nyilatkozat gr. Széchenyi Istvántól; figyelemztetés a gazdasági „Kis tükör“ iránt; hangszegyesület; nyilvános köszönet; magyar játékszini előadás a csehországi szegények javára; Torontálmegyei közgyűlés—vége; —Szepesmegyei közgyűlés—folytatás—(a' háziadó nem fogadtatik el, a' czéhek pártoltatnak, vámfőllállítás a' házipénztár javára, városi szerkezet-indítványozás, megyei-levelezések és magányügyek, 'sat.) Fővilágosítás; 'sat.)

Amerika (Peruban a' béke helyreállott. Brazília. Egyesült státusok.)

Spanyolország (Barcelona az ostromzár alól felszabadult.)

Németország (porosz intézkedés a' gúnyképekkel történt visszaélések ellen.)

Értesítő.

Magyarország és Erdély

Dragoni Grubiczi László magyar kir. udv. kancellariai fogalmazó folyó hó 18án Bécsben meghalálozott.

Főm. Batthyányi Fülöp hg. a' cs. kir. rendőr-főigazgatóságnak ezer ötszáz pforintot adott által, az ausztriai birodalomban 1842. tüzvész által megkárosult: Rzeszow, Lisko (Galicia) Politz, Hirschberg, Eldlitz, Bistritz (Cseh) Holloseo, Kojetan, Passek, Langendorf, Müdriz (Morva) Kornenburg, Purkersdorf (Alsó-Ausztria), Knittelfeld (Stájer-), Villach, Kühweg (Karint), Lugos, Sussán (Magyar-) Gelence, Bereczk, Sz.-Kátolna, (erdélyi) helységek] számára.

Nyilatkozat.

I.

Miután egy a' Jelenkor szerkesztőjéhez irt levél és tizenkét újságcikk által—ügyesen, ügyetlenül—é, ez más kérdés — kimutatam vagy legalább kimutatni szándéklottam, hogy a' pesti hírlapi párt 's kivált ennek „névszerinti“ vezére — és akarom hinni, egyedül a' felhevült képzelő-tehetségnek felsordulta miatt—tökéletes híjjával van azon komoly higgadság-, körülményismeret—s felfogási mélységnek, mely nélkül nemcsak hiába erőködik siker után bár a' legtisztább, a' legdicsebb lelkület is, hazánknak fölötté egyebonylodott, valóban lehetne mondani: tömkeleges mezején, de a' most érintett tulajdonokat nélkülözvén, az egészet tekintve bárki legyen is, annál nagyobbban 's bizonyosabban árt, sőt annál tetemesb 's elkerülhetlenebb veszélyekbe kénytelen keverni a' hont, minél feltünőbbben cselekszik, 's minél hangosb és hatalmaskodóbb követeléssel jár; miután mondom ezt megmutatni iparkodtam, 's azt hiszem, minden esetre megmutattam, hogy a' pesti hírlapi forum előtt, ha megcítál, mint a' Marseillaise dolgában tenni sziveskedett, és én azelőtt megjelenni akarok, nem felette nagy zavarulatba esem: mindenek előtt az Adó dolgát vágytam szőnyegre hozni. Igen az Adó dolgát; mert politikánknak ez alphája, ez omegája, 's ez azon életkérdés, mely körül forog vérünk léte, nemléte; vagy más szavakkal: ez azon komoly kérdés, melynek czélszerű és hováhamarábbi eldöntése fog alapul szolgálni független és legdicsebb főlemelkedésünknek, vagy elkerülhetlenül végkép el fogja készíteni, ha ez czélszerű 's mielőtt késő volna, el nem döntenék, vérünknek azon sírját— t. i. tökéletes függésbe 's ekkép szolgaságba süllyedését — mely körül, ha csalni nem akarjuk magunkat, fajtánk már hosszabb idők óta kering, 's melybe okvetlen belé is rogyik elvégre és alkalmasint nem sokára — mert hosszú nyavalyának bizonyos halál szokott lenni következménye — ha különös munkásságra 's energiára nem fejlük köz életünk. 'S pedig azon felette egyszerű okbul — 's itt vigyázzunk — mert okszerinti, 'investitio' nélkül — és ennek világában kell tekinteni az Adó dol-

gát, mivel e' körül forog annak philosophiája — természetesen inproductiv, szegény 's ekkép tehetetlen marad annyiakban gyámolást legsürgetőbben még megkivánó hazánk; ánde a' mostani században, hol minden erő ébredéz, mindinkább fejlük, és erkölcsi felsőbbségért rendre versenypályára kelnek a' nemzetek, a' tehetetlen haza az előkelők sorából kilöketik, mindenben leghátulabb kullog 's disztelenül sinylik, míg elvégre a' hatalmasak által vagy száműzetik az önálló népek fényköréből, vagy abbul, a' nélkül hogy ezért bárki különösen csak fáradna is, maga magátul esik ki.

Különös és igen rendkívüli munkásságot 's energiát kell tehát a' magyarnak kifejtetni, ha kimulni, vagy függésbe, szolgaságba — mi előttem synonimon — süllyedni nem akar. De ugyan, ha nincs lerombolásról szó, hanem építeni kell, mi módon eszközölje ezt — mondjuk ki kereken és gyakorlatilag — pénz nélkül? Mert noha felette jól tudjuk, 's most már minden egy kissé műveltebb ember tudja, hogy nem az arany, nem a' pénz, de a' kiállító, a' productiv erő a' nemzetek kincsforrása, mihez képest Peru aranybányáitul duzdazodott de hanyag Spanyolország szegénységére süllyedt, az arany-bánya nélküli *) de hangyatermészetű Britt ellenben több világi kincsnek ura, mint alkalmasint egész Europa; jóllehet mondom ezt ma már minden egy kissé műveltebb tudja: azért nagyobb, rendkívülibb munkásságnak és közösb energiának „megindításra“ eszköz kell, t. i. pénz, igen pénz, mi nem egyéb mint eszköz, vagy inkább előleges képviselője a' productiv erőnek 's az ez által kiállítandó kincsnek. —Pénn kell tehát. De ugyan hol vegyük azt? tán a' mostani terhein kívül, ezen „megindításra“ elmulhatlanul szükséges tökélet is, a' polgárság, a' parasztság vállaira rakjuk? Vagy tán az aucti salis pretium, ezen nyomorult 's mindenre fordítandó, mindenkitül igényelt és követelt homoeopathiai dosis pótolja még mind ezt is ki? Vagy tán ő felsége legkegyelmesh urunk privat Schatull-ja volna megkísérteendő-----?

De egészen felejttem, mikép ez alkalommal nem akarok írni, vagy inkább legjobb szándékkal sem irhatok bizonyos kötelességérzetnél fogva, még az adóru vagy valami más specialitásról, mint szándéklottam vala; 's pedig, mert minden oldalról, legyen az jóakaró, legyen ellenző, részint arról vádolatom, hogy „személyességekkel“ bibelődöm, 's ekkép az ezzeli felhagyásra szólítatom fel, részint arra tesznek figyelmesé politikai lépteimet egyébként leginkább méltányló néhány pártolóm is, mihez képest kár volt vala újság által 's kivált a' pesti hírlapi párttal surlódásba jőnöm, mibül rám nézve minden esetre csak kár 's legkisebb haszon sem háramolhatnék, elvégrei legyőzetésempedig felette hihető sőt bizonyos volna, 's ugyanis: mert annyi felingerlett, felzúdított szenvedelmek 's annyi megnevezésűleg firkáló, 's pletykában és rágalmak koholásában ügyesbnél ügyesb zugfogász és rabulista „genie“ átellenében, mint a' mennyivel megáldotta, v. inkább „megverte“ armány, jogászság által elsüllyesztendő, vagy jogászságba elolvadandó nyomorult hazánkat, lehetetlen volna, mikép becsületes bepiszkolva, kedélyem elkeserítve 's erőm végkép megtörve ne lenne; honnét aztán a' drámának utolsó felvonásában, elleneimnek felbőszült serege lobogtatná diadali dandárát. —

Igen, minden árnyéklat, minden színezet, minden lépcsőzet részéről csak illyest hallok, csak illyest tapasztalok, hogy t. i. „ne veszödném annyit személyekkel, de inkább dolgokkal,“ mert másképp sok azt gon-

*) Anglia, mielőtt aranybányákat szerzett, melyek most is csak magány-kezekben vannak, már is sokkal gazdagabb volt mint Spanyolország valaha; 's ekkép nem az aranybánya volt Anglia gazdagságának alapja, de éppen ellenkezőleg, gazdagságánál fogva tette 's tehetet kezét a' legdúsabb aranybányákra is; mit nem kell összekeverni. —

dolhatná: „több volna bennem a' személyek iránti gyűlölet és irigység, mint hevítné keblemet honszeretet és jó szándék.“

En azonban nem így látom a' dolgot; 's e' szerint miután ismét „isolálva“ érzem magamat, mi eddigelé nem egyszer történt már, de maig még soha nem tántorított, kötelességemnek tartom a' nagy közönség és kivált a' Jelenkor tisztelt előfizetőinek átellenében, itt mindenek előtt kinyilatkoztatni, nehogy aztán az érintett lapot, ha ez nem tetszik, valaki olvassa vagy arra még pénzt is költsön — a' mennyiben t. i. csekély személyemnek abbani fellépte csábíthatná őt tán erre — „hogy én nem ugyan személyeket, melyek előttem a' politika mezején mindig salvus conductussal fognak birni, de személyek 's főképp ollyasok elégséges capacitását megnevezésűleg fogom politikai újságíró pályámon kérdésbe venni, sőt minden módon még „gyanusítani“ is, kik fenhéjazólag kolopot kötnek saját nyakukba, vagy kiket valami csalfa nimbus miatt vezéreké emel az indultatos vakhév, 's kikben én sem elég higgadságot, sem elég körülményisméretet, sem elég mélységet, sem elég tapintatot nem tudok észrevenni; de a' helyett mindenbül azt látom, azt tapasztalom, hogy náluk, ezen most említett minden egy kissé jobb politikus és statusembernek mulhatlan kiegészítő kellékeit, némi csekély kivételekkel, egyedül fenhéjazó fényes szónoklat, egyedül a' sok de meg nem emésztett olvasottságnak ügyes fitogtatása, egyedül szép színű, izletes 's ragyogó külmáz, meg egyedül azon kolomposi tulajdon képviseli és pótolja, mely szerint nem egy népbálvány, nyájának gyengéit ismerve, nyelvét értve és azon beszélni jól tudva, azt ügyes és megnevezésűleg hizelgési által kénye kedve szerint, hova tesszik, elcsábítja, 's mire tetszik, lelketlen portéka gyanánt használja; némi eseteket azonban kivéve — és itt különösen vigyázzunk — mint például az Adó kérdését, hol, mert ez nem sült galamb szagát hordja, megcsökönnyösül és nem akar szót fogadni a' nyáj.

Ha ezt látom, ezt tapasztalom, mondom, ezt pedig a' pesti hírlapi pártban 's kivált annak vezérében nemcsak vajmi tisztán látom és vajmi sokban tapasztalom, de azt is látom, azt is tapasztalom — és e' körül forog a' „dolog velleje“ — mennyire compromittálja az érintett párt és kivált annak vezére bitor hitelénél, bitor fényénél fogva, vérünk átalakulásának legéletbevagóbb kérdéseit: akkor azt hiszem, mennyire legalább — és itt érzem magamat „isolálva“ — az én vénebb, és merem mondani: gyakorlatibb velöm mutatja azt, hogy illy körülmények, azaz illy bitor híru vezérek és illy szédelgő felmagasztalók, vagy inkább elcsábítottak 's bevárni nem tudó béketüretlenek munkássági viszketegük daczára, nem lehet dolgokba, specialitásokba, jó sikerrel, de bármi kis sikernek csak legtávolabbi lehetőségével is ereszkedni, sőtelőre szagolja az egy kissé kiábrándultabb a' hiába vesztett olajnak büztét, 's előre sajnálni kénytelen a' hiába vesztett időnek semmi által ki nem pótolható kincsét, mielőtt a' „konkolyhintók,“ a' tévutakra csábítók, hogy többet ne mondjak, kellőleg kimutatva 's veszélyes működéseikben némileg paralyálva nincsenek.

Buzát vessünk, midőn honi mezeinkre nyugodni nem tudó munkássági szomjjal nem egy hint konkoly-, burjány- és efféle magot. Minden előzvény nélkül hajóra ülünk, azzal minélőbb elérni a' nemzeti kifejlés üdvpártját, midőn annyi kéz van mozgásban, hogy nyomorult honi hajónkat mindinkább elmerítse, 's annak bordáit minden habnak udvarias elfogadására mindinkább egymástul tépje. Életet emelő, erőt adó egészséges leveket főzzünk a' nagy közönség számára; midőn annyi avatatlan szakács bizonyosan esőmört okozó, jóllehet igen mesterségesen 's izletesen kitalált ifju Gallia és ifju Teutonia recipéi vagy saját ideál után készült 's belé hajigált süttekkel, vagy inkább el nem süttekkel, sőt sütlelenekkel teljesen emészthetleun teszik azt; szóval: tüstént, minden tétova és haladék nélkül munkához fogjunk 'sat. 'sat. — Nagy Isten, ki szeretné azt inkább mint én, ki, ha va-

laki, én tudom az időnek becsét méltányolni, 's tán szabad mondanom, meglehetősen használni is.

„Ad rem, ad rem,“ így nyilatkoznak — ne veszítsünk időt. 'S igaz, bár cselekedhetnének így. Ámde már 1791ben, tehát szinte több mint ezelőtt egy fél századdal is, mikor újabb időkben (!!) legelőszér küldettek ki az országos választmányok, hogy a török 's később egy más járomtul megmenekült magyart a civilisatio kellékeivel felruhazzák némileg, akkor is tudom az volt a 'divatszó' ad rem ad rem; 's mi lett belőle? Száz meg száz ezrek betű szerint az ablaknál lettek kidobva, 's mi ennél több, 18,300 huszonnégy órai nap — t. i. 50 év — pergett le fölötté gyér haszonnal az idők tengerébe; mert hiszen még most is halmon, 's úgy szólván halálos kamrákban hevernek a legtöbb acták, 's csak vajmi kevés lépett életbe, 's mi belé (!) lépett, azon reményekhez képest, melyek gerjesztve valának, olly bágyadtan indentificálta magát a nemzeti étellel, hogy valóban még kérdés: a többé vissza nem idézhető drága idő sajnos veszteségét kelljen-e gyászolnunk, vagy azon bizodalom megtörését siratnunk inkább, melyhez képest mintha diaetái küldöttségek ezen quasi és felette költséges kis országgyűlések utján nem igen lehetne honunk javát kelőleg 's kellő időben, mi tán egyre megy, eszközteni.

Mikor a magyar színház dolga volt szűnyegen, akkor is gyanussá és gyűlöletessé tétetett minden „előzvényi szó,“ akkor is divatként hangzott a „dologhoz a' dologhoz;“ 's mi lett megint ebből? Csak az, hogy a' magyar, kinek a' nagy világon e' kívül nincsen számára hely, a' helyett hogy legalább hazája fővárosában a' legszebb helyzetre állította volna színházát, t. i. az épülő hid tözomszédságába, mi által az egész város magyar tyпуст nyerendett, 's melly szabadságában volt, mert mielőtt megkezdék a' mostani Pest-kerepesi színház alapárkait ásnai a' Pest vármegyei rabok, már be volt szerezve a' minden tekintetben szélszerűbb tér, mit sok nem tud, de én be tudok bizonyítani, valamint azt is, hogy az akkori „dologhoz dologhoz“ serkentők mind ezt tudták, 's még sem hajlottak rá; e' helyett a' magyur különös modestiával, mintha neki ott is jó volna, a' városnak olly helyére állítá nemzeti nyelv-emelési templomát, hol azt, ha oda nem vezeték, egy idegen sem találná meg, 's mellynek helyzetére nézve, miután az a' megnemszünő 's okszerintileg soha meg nem is szünhető fuvarozás és baromhajtás 's baromfivásár „lüktető erének“ éppen közepébe lön elültetve, annál kérdésesb 's minden esetre szomorubb, 's úgy szólván számkivetett „jövendője“ van, minél inkább Duna mentében fölfelé terjedt a' két város, mellynek centrumát, 's hihetőleg felette kies, gyszerű 's ekkép „nemzethez“ illő, 's tán egyedül az excentricusoknak, kik több egyébbel a' magyar színházat is sárba sülyeszték, nem tetsző centrumát az épülő hid fogja képezni.

Legközelebrül mikor megint a' váltótörvényszéki eszme hevíté fel a' honi kedélyeket, és jaj lett volna annak ki nem a' dolog ellen, mert az ellen senki nem lehet, de annak tüsténti minden előzvények nélküli felállításá ellen nyilatkozott, vagy a' „dolog a' dolog“ helyetta 's személységeket 's kivált annak alkalmazását hitte volna mindenek előtt tekintetbe veendőknak, akkor is „ad rem ad rem“ 's „jaj ne szalaszszuk el ezen áldást“ vala napi renden, 's akkor is felette gyanús színbe állítottának honunk némelly főkolompasai által mindazok, kik előre jövendőlni merék, hogy ez a' leggyilkolóbb uzsorára fogna vezetni; ugyan kérdem: mi lett megint ezen minden sebeinkre írt hozandó panaceaiból? 'S milly láma lenne most a' kormány ellen, ha a' tárgy onnan pendült volna meg? Ugyan kérdem, mi lett az egész-ből? — Csak az, hogy a' pénz azóta négyszer drágább lett, a' külföldi események hozzájárítával pedig minden ipari és kereskedési mozgalom leverve lett; mert ugyan miért koczkáztatná bor-, gyapju-, gabna- 's effélére pénzt a' pénzes, ha sub aegide legis novellaris meleg kályha mögött ülven, és lábait pénzes ládájáról lógatván adhatja ki pénzt bizonyos hypothecára, t. i. rá ülve a' magyar földbirtokos nyakára sőt koporsójára, és míg ő kényelmesen szunnyadoz, huszonnégy szatultit — és csak akkor ébred — visznek ládájába; igen, ez lett belőle, hogy t. i. számtalan magyar verekett le lábairól, 's még sokkal számosznak majd majd fejére szakad az a' fölött hájszálon függő, 's oda vajmi lángoló hazaszeretettől függesztett damoclesi kard, ha hová hamarabb nem szolgál a' váltótörvény hidul: egy a' polgári szerkezetünkhöz 's körülményünkhöz illő, t. i. leglőkép a' szántóvetőt, természetét 's földbirtokost ápoló hypothecai systemára, valamint remélem a' most

épülőben levő budapesti hid fog, mint minap érintém, hidul szolgálni jobb honi közlekedésekre. — Igen, a' váltótörvényszék felállításából eddigelé csak ez lett, az t. i. hogy a' lözsér, a' kalmár, az idegen ajku gazdagabb 's ekkép hatalmas; a' földművelő, természetős és magyar ajku ellenben — némi dicséretes (!) kivételeket ide nem értve — szegényebb 's ekkép gyengébb lett, és e' szerint a' „magyarság“ egy jó darabot olvadt; mikép csak még néhány sor így: és meghiszszük, egy cseppet sem akarjuk kétkelni, valami sokkal szebb, fellengősb, fényesb fog a' most napirenden levő reformerek lombikaiból előtűnni, csak hogy az minden lesz inkább, mint magyar; és még is — 's itt mutatkozik a' különösnél különösb — és még is a' magyar patiens, igen: patiens, mert részint nemzetileg bizony még igen beteg, részint igen, sőt kellelén tul-béketürő, azaz: igen is patiens, még mindig nem bírja felfogni, hogy ő némi új reformerek átellenében vagy inkább: kezeiben nem egyéb, mint franczoni és uj teutoni, sőt saját gyárban készült politikai experimentumok valóban nem igen irigylésre méltó tárgya, ugy szólván gyurtésztája, modellirozó (mintázó) tapasza, — — — —

Az! mondják ugyan — és ez közbevetőleg kulsul szolgálhat, milly crisiseken szándékoznak némelyek minket még nagyobbakban is áthajtani — hogy a' dolognak így kellett jönni, és a' magyar finansialis kór-állapotnak pillanati súlyosbultát honunkban majd szászorta helyre fogná ütni a' lassankint kiforró pénzügyi egészség, 's adalsten: csak hogy e' forrás közben a' szegény magyar a' fazék karimáján tul ne forrjon, mi alkalmasint meg fog történni — de itt csak pénzéről, vagyónáról szólok, mert hiszen becsülete, és kinek van nemesi diplomája, azért megmarad — ha mint-mondám, mielőtt nem volna késő, a' közhiteli szellem elfogadására kellőleg ki nem fejik alkotványunk, és ha addig is, mig ez végbe menend, mi nem lehet kevés napoknak vagy egy fenhéjazólag declamált „sic volo sic ju-beo“ szapora eredménye, teljes szüzességi szeplőtelenséggel végre nem hajtatik a' váltótörvényszékek határozata; mert legyen csak egy, de csak egyetlenegy bármilly kis eset, hol az ítélet-végrehajtási eljárásban csorba történt — 's pedig mondják, van már illy eset, hol egy bizonyos vármegyei autonómia bizonyos személyes kedvezések miatt csorbát ütött e' szüzességi nimbuson — 's még a' legtávolabbi idő sem fogja a' nagy közönségre áldással változtatni azt, mi ma, ha másokat és magunkat mystificálni nem akarjuk, rá nézve — mert nemesak a' kissebkek, de még a' nagyobbak számoshajait is rendre lábairól veri — valóban annyi, mint a' legnagyobb átok.

'S mondatom, többnél több illy példát adhatok elé annak megmutatására, hogy még az aránylag legközönyösbekben sem áll mindig napirenden, a' minden előzvény nélküli „ad rem ad rem“, 's ekkép annál kevesebb a' legsürgetősb életkérdések ügyében, melyeknek most meggyünk elibe, 's kivált miután nem egy, magának nagy hitelt és soknál még különös bizodalmat is szerezni tudott — 's itt lappang a' baj, mellyet gyökerénél kell orvosolni — konkoly- és burjánhintő avatkozik parancsolólag újraalakulási oeconomicákba, 's mi mind ennél több, 's mit ekkép egy pillanatig sem szabad szemből szalasztani, az az, hogy mind ez olly fejletlen országban megyen elő, mint Magyarország, hol — ha ez esetben mint sok másban, magunkat és másokat ismét legszemtelenebbül rászédni nem akarjuk — korán sincs az orsz. dolgainkba avatkozható nagy közönség, társasági kifejtettebb viszonyok, olvasottság, szabad és minden oldalruli józan surlódás, és általán véve a' szabadabb sajtó az értelmeiket már egy kisé jobban megérlett játékonysága által tudatlanságából és előítéletéből annyira kivetkezve, és egy igazi szabad alkotvány kifejlésének kellékeivel annyira felruházva, mikép divatos véleményét legtávolabbról is valami erkölcsi 's ekkép valódiilag eldöntő súlynak lehetne vagy volna szabad tekinteni; hanem e' helyett ezen osztály nagyobb része, 's nem személyes elégtelenség-ből, mert hiszen aggasztó körülményit tekintve csudálatra méltólag fentartá férfihoz illő nemesi komolyságát, de sokban annyira hibás rendszerünkél fogva olly szegénységbe, olly tudatlanságba, 's fájdalom mondani, de ezen két most érintett factor után általánosan elmulhatlanul bekövetkezni szokott, olly erkölcsi függésbe 's ekkép olly erkölcsi romlottságba sülyedt, vagy más szavakkal: olly ingerlékeny, minden csábának, minden kísértetnek, minden benyomásnak martalékul szolgáló, 's még is néha, kivált ha valódi közszabadság mezején kellene elvégre némi előlépéseket tenni, olly intractabilis, zabolázhatlan, nyers tö-

meggé aljasult, mikép hozzájárulásával hátráltatni, megrontani, veszélyeztetni ugyan mindent lehet, ámdé hogy lehet é vele építeni, alkotványilag haladni; szóval: a' gyenge magyar népet erős magyar nemzeté emelni, ez már más kérdés; mert legyen csak bor és pénz elég, meg egy kis inyszerinti szónoklat — 's álljon elé, ki ezt tagadni meri — 's tízeset közt kilenczben készlesz vad hevében, ittas mámorában keresztire feszíteni legőszintébb, 's felhőkbe emelni legálno-kabb barátját; pedig — és ezt ne felejtjük — a' dramának most még csak kezdetén vagyunk.

'S aztán még is vannak „Egyedek“, kik nem pirulnak, mert jól tudják, hogy egyedül nyers tömegekre lehet hatásuk, mellyekben több phantasia mint itélőtehetség, 's emberi gyarlóságnál fogva több irigy szomj mint méltánylat, több sült galamb utáni ét-, mint munkavágy lakik, 's mellyekre ekkép lelki vakokként két-tős erővel hat minden inger, minden csáb; még is vannak a' fentebb érintettek 's ezek daczára „Egyedek“, mondom, kik nem pirulnak hamis pénzként azzal állni elé, és azzal akarják megvásárolni vagy inkább „kifizetni“ még a' méltányosb részt is, mintha a' vármegyei vox populi volna az „isteni ihlet azon szava“, melly legjobban, sőt némelyek szerint: egyedül lenne képes kijelelni Magyarország rendbentartásának, vagy minden, magamnak hozott bók nélkül, sokkal helyesebben mondva: „rendbehozásának“ módját — mert hiszen tulajdonképp ennek szüksége volna napirenden — és mintha egyedül a' vármegyei vox tudná kijelelni vérünk megelégedési 's egykori nagyságának progressiv kifejlési lépcsőzetit, holott szinte már a' dajkás gyermekek előtt sem titok többé, hogy megyei autonómiainkban (!) rendszerint nem az érintett tömegek határoznak, de bizonyos lármázók, kik egyszersmind „sugók“ is, döntenek el mindent, mert hiszen azok ezeknek csak rivalgó viszhangjaik; rendszerint, mondom, mert némely esetekben — mint fentebb érintém — felmondják, a' lármázók és sugók által egyébiránt olly könnyen felingerelhető, 's pénzért olly könnyen megvásárolható, 's ekkép mindig bilinesben tartott tömegek az engedelmességet, ha t. i. az alkotvány kifejtéséről, vagy éppen annak tágitásáról van szó; mert imént felhozott tulajdonaik vagy inkább sajátságaik mellett, mit nem kell felejtetni, általánosan véve sokkal több bennük a' saját bármilly nyomorult érdeknek bálványozása, mint volna a' „közjó,“ és „nemzeti nagyság“ utáni sovárgás keblükben olly annyira égető, vagy csak ismértes is, hogy az vajljon mi; mikor aztán carthagoi elefántokként, mint például az Adó kérdésében, ha kell, saját parancsnokaik és vezéreik ellen törnek, őket legott letiprandók (!) vagy legodébb az ablakon kiugratandók (!) vagy őket legalább mély és felette bölcs hallgatásra elhatározandók (!)

Már hol ez így van és nincs másképp, és hol nem kellene épen annyi pénz — köztünk maradjon a' szó — mint a' mennyire a' britt nemzet adóssága rug: bármilly népszerű bálványt tán legtöbb megyéinkben, a' megyeház bármilly ablakánál annyiszor a' hányszor kiugratni, és e' szerint annál könnyebben a' szegény népszerűtleneket, kik tán olesőbban is elérhetnék e' kis ki-tüntetést, azaz ki-emeltetést, 's hol körülbelül illy „körülmények“ és „árnyéklatok“ közt hozatnak a' legkényesb, legélethevőbb határozatok, és adatnak ki még országgyűlési utasítások is, szóval: hol a' nyers tömegek mindenre fordíthatnak, mire felingerlés, rábeszélés, ékes-szónoklat 's pénz minden gyám-ok nélkül is csak csábíthat, vagy hol azok sem mire nem figyelven, számuk által mindent magukkal sodornak 's lábaikkal letaposnak, ha t. i. mint számosh helyütt az Adó dolgában legújabbul történt, saját érdekük jó szőnyegre, szóval: hol honi nyerseségünket 's előítéletünket tekintve, mintha csak tegnap hozott volna China falai mögöl ki Ámos ükünk, sőt anyiakban hátramaradt létünket illőleg mintha csak tegnapelőtt lépénk vala Noe bárkájából ki; ott, azt hiszem, ha a' világon valahol, nemesak számnélküli előzvénynek kell megelőzni vajmi sokban a' sikeres munkához foghatást, de mindenek fölött addig is, mig szükséges előzvények hija miatt egy rész úgy szólván annyit vagy többet ront, mint a' mennyi hasznost ki birna állítani a' másik, kellő személyességeket is; mert mindenütt, hol még olly alárendelt nyers állapotban létezik a' közönség legnagyobb része, 's úgy szólván még minden teendő, mint Magyarországon, ott valamint valódi csudákat művelhet a' tömjénzett, bálványzott, erkölcsi capacitas, szintugy sülyeszthet mindent legkétesb sőt legveszélyesb állapotba viszont a' tömjénzett, bálványzott, erköl-

csi, incapacitas; miszerint tehát tán nem épen egészen fölösleges munka, mielőtt a' dolghoz valódiilag 's érdemileg fogná, mindenek előtt egy kissé fontolóra vennünk: vajjon a' magyar átalakulásának főkolompóisai, ezen minden esetre épen nem könnyű, de lehető legszövevényesb feladatot tekintve, bírnak e' elég vagy csak félig meddigi műtételi capacitással is. (Jövő számban adjuk a' következőt.) Gr. Széchenyi István.

Nyilvános köszönet. Király Antal a' váci siketnémák kir. intézetének nyugalmazott oktatója, meggyőződve a' kisdedovó-intézetek kiszámíthatlan jótékonyágáról, a' b.-gyarmati kisdedovó-intézet alapítókéjének gyarapítására 300 pgó frtot ajánlani sziveskedett. Az adakozó ur népvétele 's felvilágosodás előmozdítására ezen polgári erényes tette által bizonyított törekvésének méltánylásul hálás köszönetét ezenel nyilvánítja az intézet 1843ik évi február 28. B.-Gyarmaton tartott választottsági üléséből. —

(Hangszegyeület.) A' pestbudai hangszegyeület 4dik műelőadása e' f. 7ik zene évben, martius 12kén délutáni 4 1/2 órakor tartatik Pesten a' városi nagy redout-teremben. Az előadandó hangmüvek következők: 1) Mendelsohn-Bartholdy szép Melusina című regének nyitánya. 2) Nagy dalalt-hangra, karénekkal, Messias'ból Haendel G. Ftől. 3) Hangverseny zongorára, és 4) a' bányász üdvözlése Anacker-től. Az igazgató választmány rendeletéből. Ritter Sándor egyes. titoknok.

Figyelmeztetés. A' magyar gazdasági egyesület költségein f. é. józsefnapi pesti vásárig illy című munka fog megjelenni: „GAZDASÁGI KISTÜKÖR“ falusi ifjuság számára Karika Pál, Szentmiklósy Sámuel és Tahy Emánuel koszorozott munkáiból szerkeztve. Ára ezen 8 rébten 176 lap, azaz 11 ivre terjedő népszerű gazdasági munkának bőr szegélyű kemény táblába kötve, egy ezüst huszas' azonban nagyobb mennyiségre száztól husz ráadás jár ki. Megrendeléseket Pesten alulirt a' t. egyesület titoknoki hivatalában (Borz utca 249. számú Boronkayféle ház emeletében) 's minden könyvárus elfogad. Költ Pesten, martius 2án 1843. Kacskovics Lajos egyesületi titoknok.

Felvilágosítás. A' Jelenkor 12ik számában közöltetik a' vas megyei mult év végén tartott közgyűlés, mellynek folytában kiemeltetik a' többi közül, mikint egyik jeles buzgalmu szolgabíró elégtételt kért azon bántalomért, mellyet egy lelkész követett el ellene, midőn egy szóbeli perben alpereskép a' faluháznál megszállott szolgabíróhoz idéztették, a' hol ő nemcsak meg nem jelent, hanem a' bírót egy hozzá küldött levelekben rágalmazá is 's a' t. — Mellőzzük feszegetn, fentiszelt sz. bíró ur jeles buzgalmának titkos rugóját, és következményeit, mellyek már is a' nem legkivánatosabb alakban mutatkoznak, minthogy nálunk tömérdék a' pör, de annál kevesebb a' köz jóllét. Csak azon egyet legyen szabad most, midőn minden részről a' lelkészek ellen röpülnek a' nyilak, a' szent igazság nevében, és a' tisztelt hírlap-olvasó közönség felvilágosítására megjegyoznünk; hogy a' bepanaszolt lelkész a' panaszolt sz. bíró által szóbeli perbe idéztetése sem idejére, sem pedig módjára nézve törvényes nem volt. Nem az elsőre, mivel az december 8kán boldog-aszszony fogantatása ünnepén, délutáni isteni szolgálat és ennek bevégeztével, egy halotti egész gyász kíséret alatt történt, a' híveknek nem kis botrányára; tehát a' lelkésznek tisztí hivataloskodásában és orsz. ünnepen, midőn, a' mint minden elfogulatlan előtt tudva van, a' törvénykezeseknek helyen nincsen. Nem a' másodikra, mivel a' szóbeli perekről intézkedő 1833'd. évi 20dik törvényezikk 3dik száma szerint a' szóbeli perek szolgabíró és esküttje által itéltetendnek el — tehát nem a' sz. bíró által csupán; és azon cikkely 9d. sz. szerint az idézés vgyei vagy más eskütt által tétetik, holott az írásban foglalt idézés jelen esetben csak sz. bíró urnak fuvarosa által, ki őt elfogatkép vitte a' szomszédfaluba adatott által. — A' bepanaszolt lelkész, ki már lelkészkedésének 33ik évében hivataloskodik, tudja tisztelni a' törvényeket, és érdemes tisztviselőket, és ezen tiszteletet hivatala szerint híveinek sziveibe is csöpögtetni el nem mulasztja, de önkénynek hódolni nem szokott. Büszke öntudattal hivatkozik előbbi több érdemes fő- és alsz. bíráira, kiknek az ő férfias jellemük szilárd hivataloskodásuk miatt nemcsak kötelességből, hanem benső vonzalomból őszinte tisztelettel hódolni kész volt minden időben. Vas megyei.

Megyel közgyűlések.

Torontálmegyei közgyűlés. — Vége. — c) Midőn egy részről Zágrábmegye közönsége, mint a' sz. korona tagja, a' magyar nemzetiséget tiszteli, más rész-

ről kinyilatkoztatja, hogy ők is példánk által lelkesítve levén nemzeti nyelvük [de csak nem a' latin?] iránt ezt mint nekik szinte szent, nemzetiségöknek legfőbb palladiumát 's mint municipalitásuk (??) fentartására legsikeresb eszközt terjeszteni kívánják, 's azt hiszik, ezt nekik vétkül tulajdonítani nem lehet. d) Átmegeyentöbb Zágrábmegye tavalyi tisztválasztására 's azt mondja, hogy az ottani eseményeket ő is kellemetleneknek tekinti, és pedig annál inkább, mivel e' részben meghallgatva sem valának, de azok nem a' magyar nemzetiség ellen irányoztattak, hanem csupán következményei voltak egy kénye szerint restaurálni kívánó kárhuzatos factio igyekezetének (sic?!), mellyek a' választás esetén tul nem is terjeszkedtek (?) 's ezért azokat valami nemzetiségellenes iránynak tartani annál kevesbbé lehet, mivel némely magyarországi megyék tisztújításánál agyonveréssel vegyes kihágások is követettek el, 's még sem jutott senkinek eszébe innét nemzetellenes irányt következtetni. e) Végre kijelenti Zágrábmegye, hogy semmi gyűlölséggel nem viseltetik a' magyar nyelv ellen, mellynek megtanulása testvéri összeköttetésnél fogva nála is szükségessé vált, hanem felszólítja megyénket, hogy a' magyar nyelv tekintetében ellene irányzott sértegetéstől, mint czélra épen nem vezető, sőt attól inkább távolított módtul álljon el, 's vele együtt a' közjót, 's legfelsőbb szolgálatot mozgátsa elő. — Megyénk e' levélre még nem felelt, mert a' gyűlés utolsó napján érkezvén csak, azt kellő vitatás alá nem vehette, hanem az állandó választmányhoz utasítá előleges meghányás végett, honnan a' jövő gyűlés elibe fog hozatni, mellynek határnapja majus 15ke 's az ezt megelőző törvényszékeké azon hónap 15ő napjára tüzetett.

Szepesmegyei közgyűlés folytatása. u) A' házi adó aránylagos fel- vagy nem-vállalása ismét hoszszu vitaközlést szült, azon eredvényel, hogy e' megye nemessége nem kívánja a' házi adó bármilly részét magára vállalni, de kész országos czélokra segedelem-pénzt (subsidiom) ajánlani; a' választmány jövő országgyűlésileg 3 milliót javasolt, de a' közgyűlés meghatározott sommaajánlás helyét nem látta, előbb a' szükségéről kívánván értesíttetni. — v) A' czéhek ne töröltessenek el, hanem ugy szabályoztassanak, hogy egyedáruságot ne gyakorolhassanak. — x) A' magányszemélyek vámjai töröltessenek el, de kárpótlás mellett, azaz, a' hid, vagy utépítésrei beruházások megtérítésével. Ellenben a' vármegyék kir. jóváhagyás mellett állithassanak fel vámokat a' házi pénztár javára, de csak oly utakon mellyek már tökéletesen elkészültek. A' nemesek és más, a' vámfizetés alól törvény által fölmentett személyek ezentul se fizessenek vámot; az adófizető is azon megyében, mellyben lakik csak akkor fizessen, ha nem öndolgában, hanem mint fogadott fuvaros jár és kél. Az országos subsidium bizonyos országgyűlésileg meghatározandó részét minden megye belszükségeire, utcsinálásra, minden esetre az adózónép könnyebbségére fordítsa. — y) A' népvétele fontos és terjedelmes tárgya máskorra halasztott. z) Ha a' megelőző könyvvizsgálat szükségesnek is ítéltetnék a' vizsgálok utasítása mégis országgyűlésileg dolgoztassék ki 's a' megyékkel megvizsgálás végett közzöltessék. — aa) A' szab. kir. városokban a' választott polgárok és az országgyűlési követek az egész polgárság által választassanak. (A' városok elrendezése máskor ex professo fog tárgyalatni.) bb) A' törvénykezesi és politikai ügyek egymástól elkülönöztetését o-hajlja e' megye, de mielőtt e' tárgya 's a' fenyítő rendszer érdemleges tárgyalatásába bocsátkoznék, kívánja a' törv. székek elrendezéséről (coordinatio foun) szóló törvényjavaslatot és a' büntető rendszer készítésével foglaltat országos választmány munkálatát bevárni. cc) Hogy az adófizető népek már most külön képviselés 's a' közügyekbe befolyás engedessék, arra őt e' megye még most éretlennek hiszi. Mindazáltal az olyan községeknek, mellyek urbérlileg megváltakozván, egyszersmind (a' majd alább következendő pont szerint) az urihatóságtól is megszabadultak és kir. haszonvételekkel (regalékkal) és szabadítókos vagy régi kérdésem kívüli gyakorlaton alapuló rendszeres tanácsal bírnak, megkivánják engedtetni, hogy egy általuk küldendő j o g t u d ó egyednek a' megye tanácskozó, de nem eldöntő [consultativum non decisivum] szavaztja legyen. A' szathmári 12 pont ekép bevégeztetvén: dd) A' bíróság a' foglalási árveréstől számítandó 6 év mulva, visszaváltható lenni szünjék meg; az eziránt hozandó törvény előtt keletkezett bíróságokra nézve a' 6 év a' törvény kihirdetésétől számítassék. — ee) Az ellenállásnak, mint bírói önkény-

elleni szükséges védszernek, a' világos adósságbeli perekben is legyen ugyan helye; de az ellenálló, bármilyen perben, mindjárt a' bírói foglaláskor tartozzék az ellenállás okát adni, hogy a' hiba, ha lehet, tüstint igaztassék meg; ha pedig a' bíró a' hibát elismerni nem akarja, ellenállási per ne indíttassék, hanem a' fölébbviteli legközelebb itélőszék csupán a' bíró jelentése 's mindenik félnek csak egy írása mellett, az ellenállás el- vagy nemfogadhatásáról itéletet hozzon. — ff) A' nemtelen községek ne csak az urbéri terheket, hanem az urihatóságot és kir. haszonvételeket is örök áron vehessék meg. — gg) A' mezői rendőrségről törvényekben némi változások javasoltatnak p. o. hogy a' kétszerzetetés büntetését falusi bírák ki ne mondassák 's hogy az idegen erdőkben kártevők a' régi törvény szerint, melly sokkal fogatosabb volt az újnál, minden nála levő marháikat 's egyéb holmijokat veszítsék el. — hh) Miután városi polgár semmiféle esetben nemesi bíró elibe nem idézethetik, a' nemesek csődületi perit szintugy soha városi tanács előtt ne folyjanak. — ii) A' csődületi törvényben létező ellenkezés ekép világosíttassék fel, hogy a' perbeli költség mindig az egész tömegből előleg és ne csak a' kielégített hitelezők követkeiséiből vonassék le. kk.) A' mézarszéki jog, melly a' husárszabás fentartása és kellő rendőrségi felvigyázás mellett az adózóra nözve aligha lehet valaha nyomasztóvá tovább is a' földesurnál hagyassék meg; ha pedig az országgyűlési többség azt mégis eltörleszteni kívánná, a' földesurnak kárpótlás adassék egy, a' bolt-nyitás hasonlatosságára kiszabadandó taksa által. Ezen országgyűlési tárgyak a' közgyűlés öt egész ülését töltvén be 's a' rendek nagy része eltávozván, az országgyűlési utasíták többi pontjainak vitatása jövő közgyűlésre halasztatott. Hasonlag 2) Egy más megyei választmányának igen érdekes munkálata is, melly a' házi pénztárba behozandó lehető legnagyobb takarékoságot, 's annak mennél biztosb kezeltesét, az előfogatok elrendeztetését, 's több e' felét illeti, az idő rövidsége miatt jövő gyűlésre halasztatott. 3) Január 30ikán a' közgyűlés folytatván, az időközben tartott kisebb gyűlések jegyzőkönyvei meghitelesíttettek, mellyekből köv. érdekes tárgyak kiemelendők: a) Néhai Sváby Károly fődadoszedő helyére a' mélt. főispán Nemessányi András tb. urat helyettesíté, ki ez alkalommal a' közgyűlés előtt az esküt letette. b) Az első alisp. mint néhai Csáky Ferencz gr. csődületi perében eljáró delegált bíró, jelentést teszen, azon per és a' vele kapcsolatban levő zárlat megszüntetéséről, mellynek következtében a' zárlott kluchnai urodalmat az említett gróf fiának, Csáky Antal Vincze grófnak általadta. — c) Vagendrisszel bánjavároska kérelmére, a' közötté és a' földesuraság u. m. Mariassy család közt kötéendő örök megváltási szerződés meghitelesíttetésére választmány küldetett ki. — 4) Nádor ő fenségeinek levele, mellyben a' megyét figyelmezteti, hogy a' kir. kincstár az országos küldöttségek költségei fődözésire az országos pénztárnak már tetemes összeget előlegezett 's ennek megtérítése felül a' jövő országgyűlésen tanácskozni kell, az országgyűlési utasítást kidolgozandó választmányhoz utasított. — 5) Szinte nádor ő fensége levele, mellyben a' vakok intézetét a' megye pártfogásába ajánlja, körlevelek által a' vármegyében közhírré fog tetetni. [Vége következik.]

Amerika.

(Peruban a' béke helyreállott. Brazilia. Egyesült státusok.) Limából 1842. oct. 20áról írják, miszerint Gamarra elnök 1841. nov. 18án ütközetben elesvén, helyébe új elnök választatott, de a' választás előtt aug. 16án a' kijelöltek egyike Torrico látván, hogy a' többség nem mellette nyilatkozik, pártot ütött: 1500 emberét egy hó alatt 4500ra szaporítván táborozást nyitott az alkotvány hívei ellen. Oct. 17én azonban Limától 20 német mfdnyire fekvő Pisco kikötő mellett megveretvén, éjjel egy francia hadihajóra menekült, és így a' lázadók tönkre veretvén, a' béke helyreállott. E' lázadás az országnak 3 millió tallérba 's 1000 — 1500 emberéletbe került. Törvényszerű választásra a' választó testületek újra összegyülekeztek. — M. Herald szerint Brazilia 's francia Guiana közt fenforgó határvillongás akkép intéztetett el, hogy Brazilia saját birtokából 80 lieut engedett át Franciaországnak. Januaria es. hgné és Joinville hg. közti házasság már megkötetett; mivel azonban a' braziliai statustörvény szerint ezen hgné csak akkor hagyhatja el az országot, ha császártestvérenek utódja születik: azért Joinville Guiana kormányzójává fog kineveztetni, kormányzói lakát pedig ezen gyarmat közelében fekvő braziliai tartományban ütendi fel. — Uj-Yorkból jan. 20ról érkezett

tudósítások szerint a bukástörvény ismét eltörlesztése a képviselő házbán 140 szóval 71 ellen elhatároztatott, 's remélik: ezt teendő a senatus is. Mindinkább hiszik, hogy az Oregonvidék 's az elnök alkodása a legközelebb kötött szerződés körül, Angliával újabb villongásra nyujtand anyagot.

Spanyolország.

(Barcelona az ostromzár alól fölszabadult.) Febr. 18kán ismét rendes állapotba helyezteték Barcelona, 's a nyomasztó ostromzári viszony megszűnt, 's ezzel egyszersmind a katonai biztosság föloszlattatott. Némmel katonai intézkedéseket mindazáltal még továbbra is föntartott a főkapitány, miután az alsóbb néposztályban még mindig rendkívüli ingerültség uralkodik, melly fölviigázat nélkül maradván, könnyen ismét véres kicsapongásokra fajulhatna. Verekedések mindazáltal néhány nap óta már nem történtek, mit egy részben a kormány azon engedékenységeinek is tulajdoníthatni, melly szerint a hadiadónak még fizetetlen részét elengedte. — Jelenleg az egész ország figyelmét leginkább csak a választások eredménye tartja lebilincsezve. Mendizabal, Arguelles és Gonzalez a jelöltek jegyzékéből kimaradtak, mi annyira fölingerlé őket, hogy minden áron megbuktatni iparkodnak az ellenkező nézetűeket. Gonzalez annyira ment dühében, hogy egyik választási gyűlésen nyilvános megégettetést indítványozá azon jelölt-jegyzéknek, melly izlé-

sinek nem felelt meg. — Indítványát azonban a többség visszautasította. — Barcelonában az új hatósági választások már véghez mentek, 's kizárólag olly kereskedőkre és földbirtokosokra estek, kik a mostani kormányt pártolják. — Seoane táborfő Arens és Mans nemzetörtségét föloszlatta. — Az angol hajócsapat a barcelonai kikötőt már elhagyta. — „Pluton“ spanyol hadibrigg, melly a barcelonai zendülők fegyvereit Cartagenába szállítá, utközben hajótörést szenvedett. Terhének, melly többi közt 10ezer puskából állott, csak egy harmadát lehet megmenteni. —

Németország.

[Bajor-és Poroszország.] A bajor képviselő kamra febr. 20kai ülésében Wenning dr. általányo, polgári törvényhozás iránti javaslata tárgyalatott, mellyet a választmány úgy fejte ki, hogy a király váltó- és kereskedési 's egy polgári köztörvénykönyv létesítésére, továbbá a Rajnáu inneni 7 kerületben az önkényes bíróságok eljárásának 's a törvénykezési és ügyvédi díjak szabályozására kéressék még; 's ez Thon Dittner első titoknak által javasolt némelly módosítással elfogadtatott. — A porosz törvénygyűjtemény legújabb füzete új kir. rendeletet foglal magában f. é. febr. 3áról, mellyben a király azt parancsolja, hogy a gúnyképek 's caricaturákkal eddig üzött csúfos vizsgálások megszüntetése végett ezentul csak olly képeket szabadjon árulni, mellyeket a rendörtség jóvá-

hagy. E törvény áthágója a tiltott könyveket behozóként lakolandnak. A porosz király febr. 16án Hannoverába utazott el lakadalomra. Rochow miniszter a statustanács másod elnökévé neveztetett. Febr. 14én a városi követelek 68 szóval 30 ellen elhatázzák, hogy gyűléseikbe a berlini polgárok bocsáttassanak be. További lépés a nyilvánosság ügyében a kormánytól függ. Posenben az idei országgyűlés megnyitása mart. 5ére határoztatott. Düsseldorfban egy theologus egyesülete a kath. nép számára „Reinisches Kirchen-und Volksblatt“ című lapot adand ki.

A porosz törvénygyűjtemény legújabb a hirlapok 's röpiratok vizsgálatát szabályzó, a miniszter-ség könyvvizsgálati utasításait jóváhagyó 's a könyvvizsgáló testületeket rendszeresítő kir. rendeletek által szaporítottatott. A hirlapok 's röpiratokra nézve febr. 4. kelt rendeletben a király hivatkozva a 20 ívet meghaladó könyveknek előleges vizsgálat alóli fölmentetésére kiemeli, hogy az által a tudomány 's irodalmat minden békótul meg akarja szabadítani, hogy az a nemzet életére teljes befolyását gyakorolhassa; az időszaki sajtót pedig saját körében kívánja megtartani 's annak szinte hivatásához képest szabad tért adani; azt azonban nem szeretné, hogy a tudomány 's irodalom ujságírásba olvadjon fel, 's hogy a társaság legszentebb ügyei romlott eszmékkel fölvegyítve kezellessenek az alsó néposztályokhoz is könnyen eljutható hirlapok hasábjain.

E R T E S I T Ó.

Felszólítás a t. cz. kapitalista urakhoz.

Azon kapitalista 's gyám-urak, kik pénzt első helyű betáblázás teljes (pupillaris) biztosítása mellett, budai vagy pesti házakra kölcsön adni, avagy ezen sz. kir. városokban házakat venni kívánnak, méltóztásanak aziránt szándékukat Bielek László hites ügyvéd urnál (Budán, Ráczvárosban, fő-utcza a patikától átellenében 608. szám alatt 2dik emeletében) személyesen, vagy bérmentes levelek által kijelenteni.

Gözősek indulása

Bécsből Pozsonyba 's Pestre minden másodnap folyó mart. elejétől kezd. indul utasok számára egy gözös délut. 2 óraker.
Pestről Pozsonyba 's Bécsbe martius 1. kezdve pedig mindennap utasok számára egy gözös regg. 7 óraker 's minden szerdán reggeli 6 óraker egy rakhajó.
Zimony és Drenkova felé: martius 2, 5, 8, 12, 16, 21, 25 és 28án hajnal kor, utasok számára egy gözös. Szóval: minden kedden Vukovárra 's minden pénteken Eszékre indul utazók számára egyegy gözös.

Pannoniagyertyák iránt.

Közelítvén a husvéti ünnepek, az első magyar Stearin-gyár-részvénytársaság batorodik ajánlani

templomgyertyáit

különösen szép új minták szerint készítve, valamint szinte az annyira kedvelt 's a magyar iparegyesület által

arany érdempénzzel

kittüntetett, 's mind minőségre, mind szépségre nézve elsőrendű

PANNONIA-GYERTYÁIT.

Mindenkor készen találtnak:

- Templomgyertyák 2 font., 1 fontosak, 2, 4, 6sak;
- Táblagyertyák 4, 5, 6, 7, 8, 10, 12, 15ösek;
- Kocsigyertyák 6 és Sasak;
- Halottas-gyertyák (hurokkal) 2, 4 és 6sak;
- Virrasztógyertyák 6, 8, 10 és 12sek;
- Fáklyák, minden nagyságban.

Főlölség e hazai vállalat készítményit egyetlen szóval is magasztalni. A közvélemény világosan kimondá már kedvező ítéletét, 's az igazgatóság örömmel tudhatja a honfiakkal, hogy az épen most mult farsang folytában Magyarország minden kitünőbb városában minden jelesebb bálban tényleg bizonyult be, hogy hazánk ezen iparvállalatára nézve bátran kiállhatja a szomszéd birodalmakkal a versenyt.

Fölbátoríttatva a tapasztalt rendkívüli részvét által, a társaság kénytelen most eddigi hatáskörét tetemesül kiterjeszteni, 's erőműveinek szaporítása által úgy intézkedett, hogy ezentul a legnagyobb megrendeléseket is rögtön és pontosan teljesithesse. Pest, mart. t. jén 1843. 1—5.

Nőnevelés.

Miután drága nőm, hű társam, és a nőnevelés terhében segédem halál által elragadtaték, kötelezve érzem magamat a tisztelt közönségnek hirül adni, hogy én 27 év óta létező lyánynevelő intézetemet Ida és Louise lyányaimmal folytatom épen azon eszmék szerint mint nőm idejében. Ezen vállalatomat köny-

nyebbíti azon körülmény, hogy lyányaim nagy szorgalommal a nevelés pályáján kiképeztetvék, több év alatt az intézetben legnagyobb iparral foglalkoztak a tanítással, 's nőm hosszas betegeskedése alatt a nőnemitárgynak vezetése általok történt. Egyesült törekvésünk leszen, hogy a nőnem szükségéhez alkalmazott szív és elmeheli műveltség 's főképp feddhetlen erkölcsiség apo-

lása által olly nők képeztessenek, kik egykori magas hivatásuknak és szeretett szüleik kívánati 's reményeinek egészen megfeleljenek. Pesten mart. 2kán 1843 Weninger Vincze.

Azon ugodi furdőre, melly Veszprém vármegyében Pápától egy órányira fekszik, e folyó és következő évekre furdős, sebész és vendéglő kerestetik. Vállalkozni kívánók a feltételekről személyesen vagy bérmentes levelek által f. évi apr. 1so napjáig alulirt igazgatóval értekezhetnek. Kelt Pápán febr. hónapban 1843. Vermes Ilyés m. k. igazgató. orvát István m. k. titkoknok. 2—3.

Öl- és rözsefa-eladás.

A ráczkevei es. kir. családjószág tisztartóhivatala által ezennel közhírül adatik, hogy az urod. erdőben 1843. folytában vágatott öl- és rözsefa folyó évi mart. 28 és 29kén követt. raktárakban, kedvező feltétek mellett közárverés után eladatik, és pedig:

1843d. martius 2Skán:
a tőköllyi raktár, mintegy 600 öl kemény esépei „ „ 20 „ „ „ schillingi „ „ 500 „ „ hasábfá.

1843d. martius 29kén.
a makadi rakt. mintegy 500 öl kemény és „ „ 1000 „ puha az ujjalú „ „ 40 „ kemény hasábfá, több ezer darab részint kemény részint puha rözsefával.

Az árverés reggeli 9 órak. kezdetik a tőköllyi raktárban, és raktárankint egymásután folytattatik. A venni szándékozók tehát mart. 28kán a tőköllyi erdőszáknál, 29k. pedig a makadi faraktárban minden öl után meghatározandó fölpenzzel ellátva, megjelenni kéretnek. Promontór, mart. 6d. 1843. 1—3.

Gyógyszertár-eladás.

Ns Pest vgyében keblezett Izsák mezővárosban egy jól elrendezett gyógyszer-tár szabad kézből eladandó. A föltételek iránt értekezhetni személyesen vagy bérmentes levelek által a tulajdonos Lukácsy József és Lieber József pékmeszter uraknál Pesten az Országuton b. Orczy-házban. 1—3.

Kép-jelentés.

Sok és különösen Mária és Krisztus kép számos kitünő jelességű történeti rajz, mintegy 80 darab pompás tájrajz, szobadiszítésre, mind legújabb dívatu rá-makban; számos nagy faltükör legdívatosb rocooco és barsonyi makban; mintegy 600 aranyozttráma arczképekre és rézmetszvényekre. Régi képek tisztítás végett is elfogadtatnak 's egészen újakká varázsoltnak. Mindenféle régi képekre és műtárgyakra megrendelések fogadtatnak el, 's jutalmasan és pontosan teljesítetnek. Mind ezt láthatni, vehetni és megrendelhetni naponkint Budán a várban az ország-házutezai 128ik számú házbán a paplak mellett. —

(717.) Hivatalesöd.

Az oláhláposi kir. tisztartóságánál Erdélyben az ellenörködő ispán - hivatal, 258 for. rendes évdíjjal, szabad lakással, kerttel, 1 lóra való takarmánnyal, 300 for. ováspénz letétele mellett, megürülvén, a folyamódások érette bizonyítványokkal ellátva az elméleti és gyakorlati gazdaság- tudományokrul, erdélyi jogismeretről, számadásban, 's német és oláh nyelvben jártasságról, és a latin 's magyar nyelvek tudásáról, az illető eloljáróságok után f. évi april tjeig kéretnek benyujtatni, az ügyelői főhivatalnál és kerületi bányatörvénysek-nél Nagy-Bányán. 1—3.

A Pest-Eperjesi gyorsutazási-intézetöl.

Mart. 5kén Pest és Eperjes között az eddigi téli utazások megszűnnek, és azon naptól kezdve ismét éjszakázás nélkül folyvást éjjel nappal fognak járnai a kocsik. Az elindulások azonban ideiglen hetenkiut csak ötször történnék, még pedig Pestről: Vasárnap, kedden, szerdán, csütörtökön és szombaton reggeli 4 óraker pontban. A szállítási hivatal a Vadászkiürt vendégfogadóba helyeztetett. A Pest-eperjesi gyorsutazási-intézet Mattheides Károly által. 2—2.